

Секція 4

Хромушина Л.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Сумський національний аграрний університет

Чернець І.Л.

магістрант кафедри фінансів
Сумський національний аграрний університет

МОБІЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ АГРАРНИХ РОЗПІСОК

В умовах економічної нестабільності значна кількість сільгоспвиробників мають недостатньо власних коштів, а тому вимушені залучати фінансові ресурси з зовнішніх джерел. Для невеликих сільськогосподарських підприємств банківські кредити часто є недоступними з багатьох причин: високі процентні ставки, жорсткі вимоги до забезпечення кредиту, обмежені розміри кредиту, низький рівень кредитоспроможності самого підприємства та ін. Тому для сільгоспідприємств вкрай необхідно мати можливість та механізм застосування альтернативних інструментів залучення коштів, а саме використання аграрної розписки.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про аграрні розписки» (прийнятий у 2012 р.), аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах. Аграрні розписки можуть видаватися особами, які мають право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення або право користування такою земельною ділянкою на законних

підставах для здійснення виробництва сільськогосподарської продукції [1]. Кредитором за аграрною розпискою можуть бути комерційні банки, фінансові установи, постачальники насіння, добрив, засобів захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів, переробні підприємства, агротрейдери, виконавці робіт та послуг, постачальники сільськогосподарської техніки та інші учасники ринку.

Фактична реалізація пілотного проекту по введенню в обіг аграрних розписок розпочалася у Полтавській обл. лише у вересні 2015 р. Станом на грудень 2017 р. у 8-ми пілотних областях проекту «Аграрні розписки в Україні» (Полтавській, Вінницькій, Черкаській, Харківській, Сумській, Миколаївській, Тернопільській та Хмельницькій) було видано всього 165 аграрних розписок, лідируючу позицію мають Вінницька та Полтавська обл. (по 41 розписці), найменша кількість – у Миколаївській обл. (2 розписки) [2].

При цьому основними ризиками та чинниками, що ускладнюють використання аграрних розписок для сільськогосподарських підприємств, є: неврожай (втрата врожаю); значна кількість співвласників земельної ділянки; ускладнення взаєморозрахунків у разі різкого коливання ринкових цін на сільгосппродукцію, оформлену під заставу майбутнього врожаю. Також загальними ризиковими чинниками є: нерозуміння принципів роботи даного фінансового інструменту на початковому етапі; неготовність правової та судової систем щодо швидкості прийняття рішень; слабкий розвиток інституту виконання судових рішень; відсутність єдиної консолідованої і достовірної бази даних по господарствах, єдиного реєстру земельних ділянок і прав на них тощо [3, с. 48–49].

Разом з цим для сільгоспвиробників використання аграрних розписок дозволить продавати свою продукцію

під заставу майбутнього врожаю, зменшуючи залежність від субсидованих кредитів та покращуючи процес коротко- та середньострокового планування господарської діяльності. Важливою перевагою механізму аграрних розписок є те, що він дозволяє залучати кредити з приватного сектору. [4, с. 145]. За оцінками експертів, у перспективі аграрні розписки дозволять охопити близько 30% коштів від постачальників матеріально-технічних ресурсів, трейдерів, переробних підприємств, а також близько 5% коштів банківських структур [4, с. 147].

Таким чином, інструмент аграрних розписок є дієвою прогресивною альтернативою класичному банківському кредитуванню у процесі мобілізації необхідних фінансових ресурсів для сільськогосподарських підприємств.

Література

1. Про аграрні розписки: Закон України від 6.11.2012 р. № 5479-VI. Дата оновлення: 19.07.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>. (дата звернення 23.10.2018).
2. Аграрні розписки в Україні. Нові можливості. URL: <http://forum.techdrinks.info/img/%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%94%D1%83%D0%B4%D0%BA%D0%B0.pdf>. (дата звернення 01.11.2018).
3. Андрієвський В. Є., Терещук С. М., Сеперович Н. В. Економічна доцільність впровадження системи кредитування під заставу майбутнього врожаю в Україні. URL: http://www.amdi.org.ua/docs/Bulletin/Bulletin_67_April_2012.pdf. (дата звернення 01.11.2018).
4. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / за ред. Д. І. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. 364 с.